

77732

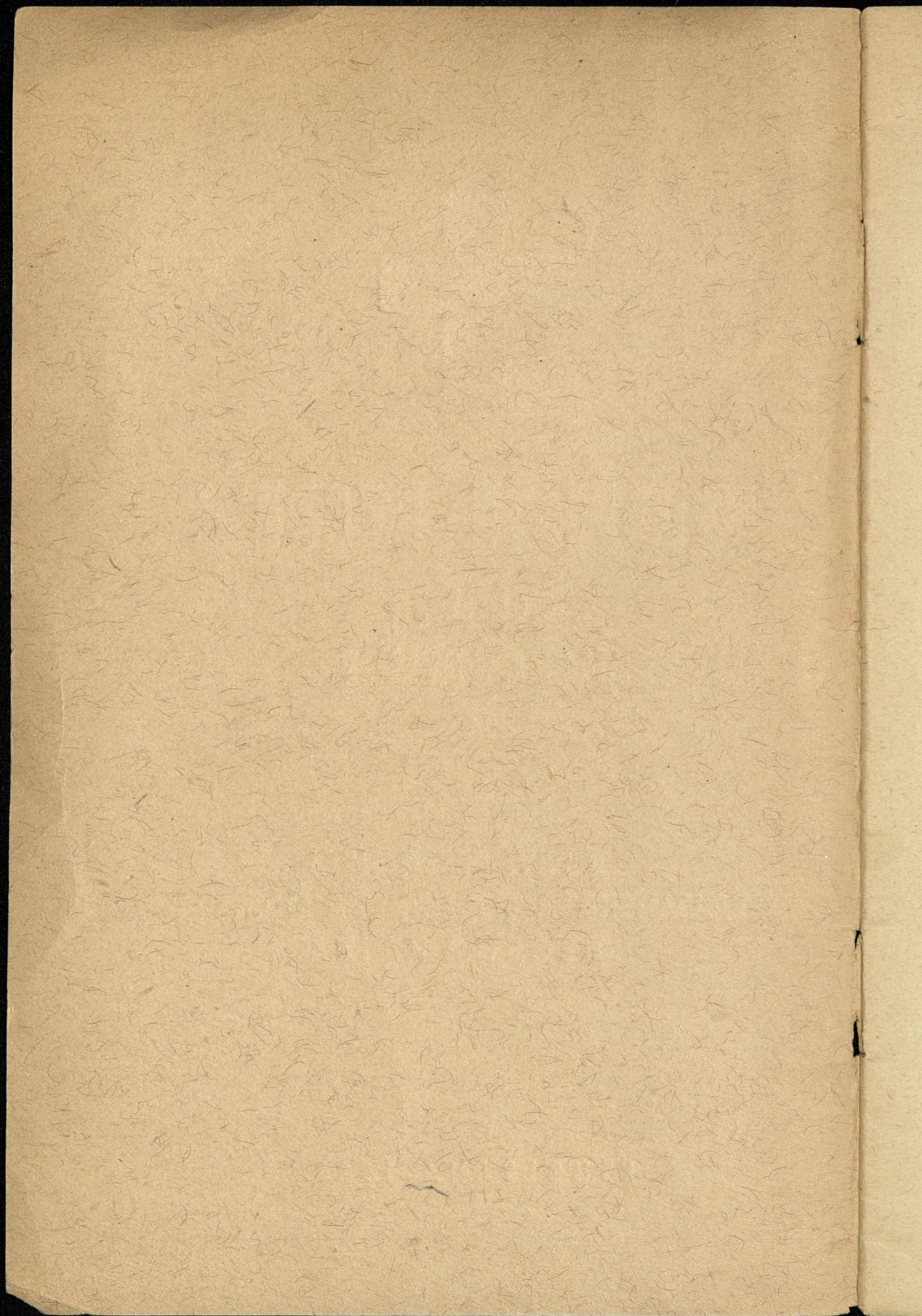

RDEČI KRIŽ

**ČEMU JE
KAKO DELUJE**

**OB PRVI DESETLETNICI
LJUBLJANSKEGA OBLASTNEGA ODBORA
RDEČEGA KRIŽA**

LJUBLJANA 1930.

RDEČI KRIŽ

ČEMU JE
KAKO DELUJE

OB PRVI DESETLETNICI
LJUBLJANSKEGA OBLASTNEGA ODBORA
RDEČEGA KRIŽA

LJUBLJANA 1930.

IZDAL IN ZALOŽIL LJUBLJANSKI OBLASTNI ODBOR RDEČEGA KRIŽA

77732

Lj 30. V. 1946 / 3649

Letošnja redna skupščina Ljubljanskega oblastnega odbora Rdečega križa dne 9. marca je sklenila, da izda knjižico, ki naj pouči širšo javnost o pomenu in delovanju Rdečega križa. Zakaj često se še čuje mnenje, češ, da je Rdeči križ organizacija, potrebna le v vojni dobi.

Pričujoči spis naj našemu občinstvu pojasni dejanske naloge, ki jih vrši Rdeči križ zlasti v mirovni dobi, in naj s tem pripomore, da se ideja Rdečega križa v našem narodu čim bolj razširi in udomači.

Pri sestavljanju sem uporabljal naslednje spise:

1. Joksimović Hranislav M. dr.: Moralni, socialni i zdravstveni ideali društva Crvenog Krsta S. H. S. Beograd, 1928.

2. La Croix = Rouge des Serbes, Croates et Slovènes 1876—1928. Beograde, 1928.

3. Spomenica oblasnog odbora Crvenog Krsta u Sarajevu. Sarajevo, 1928.

4. Glasnik Crvenog Krsta Kraljevine Jugoslavije. Letnik 1928. in 1929.

V Ljubljani, v maju mesecu 1930.

JOS. WESTER,
prosvetni inspektor v p.,
t. č. podpredsednik
Ljubljanskega oblastnega odbora
Rdečega križa.

I.

Postanek in razvoj Rdečega križa.

Rdeči križ je svetovna mednarodna organizacija z namenom, da vrši kakor v vojni tako tudi v mirovni dobi človekoljubno delo v korist vsem, ki so v nesreči in bedi potrebni moralne, zdravstvene in gmotne podpore.

Ideja te splošno humanitarne ustanove je vzniknila v viharji vojni dobi. V strahoviti bitki pri Solferinu dne 24. junija 1859., kjer sta se spoprijeli na eni strani francoska in italijanska, na drugi strani pa avstrijska vojska, je na okrvavljenem bojišču ležalo na tisoče ranjencev in umirajočih, a ni bilo nikogar, ki bi bednim nudil prvo pomoč, ki bi ranjence spravljal v varno zavetje, ki bi jim stregel in jih negoval. Po petnajst ur trajajoči borbi je pokrivalo bojišče nad 40.000 ranjencev in mrličev. Takrat se je kot edini pomočnik, kot rešilni angel pojavil med krvavečimi in umirajočimi vojaki mladi švicarski človekoljub Henrik Dunant* (izg. Dünán). Ob mučnih prizorih, ki jih je zrl na bojišču, se je spočela v njem vzvišena misel, da je treba za pomoč ranjencem in bolnikom osnovati dobrodelno organizacijo,

* Henrik Dunant, roj. dne 8. maja 1828. v Ženevi, umrl dne 30. oktobra 1910. v Heidenu nad Bodenskim jezerom. V priznanje zaslug za svoje človekoljubno delovanje je prejel l. 1901. mirovno nagrado Nobelove ustanove.

prostovoljna pomožna društva v vseh državah. Ta društva naj bi že v mirnem času vse pripravila, kar je treba za pomoč ranjencem in bolnikom v vojni, obenem pa naj bi svoje podporno delo vršila tudi v mirovni dobi, kadar je treba prebivalstvu priskočiti na pomoč, če postane žrtev potresov, poplav, požarov in drugih elementarnih nezgod ter epidemij.

Ta osnovna načela velikopotezne pomoči je *Dunant* uveljavil najprej v svojem rodnem mestu Ženevi. Leta 1862. je poslal v svet spis »Un souvenir de Solferino« (Spomin na Solferino), v katerem je mojstrsko orisal vse grozote, katerim je bil sam priča na bojni poljani. Ženevsko »Društvo za javno blagostanje«, kateremu je načeloval človekoljubni dr. *Moinier* (izg. Moainijé), je soglasno odobrilo *Dunantovo* zamisel in je sklenilo, delovati na to, da se v vsaki državi osnuje narodno društvo v smislu *Dunantovih* predlogov. *Dunant* sam je prevzel nalogo, da bi svoje humanitarne ideje razširil med vsemi evropskimi narodi. Na lastne stroške je prepotoval večino evropskih držav ter se posvetoval z vladarji in državniki, z uglednimi zdravstveniki in javnimi delavci, kako naj bi se započela ta velika dobrotvorna akcija. Sprejemali in pozdravljali so ga kot blagovestnika, povsod je našel umevanje svojih dalekosežnih načrtov. Prve mednarodne konference, ki je zborovala v Ženevi od dne 26. do 29. oktobra 1863., se je udeležilo 24 delegatov raznih držav in soglasno so sprejeli načela društva »Rdečega križa«: da mora biti vsako društvo priznано od lastne države; da zbira vsa sredstva civilne milosrčnosti za pomoč ranjencem; da mu more biti član vsaka oseba brez ozira na narodno, versko ali politično pripadnost; da stopi v zvezo

z drugimi narodnimi društvi Rdečega križa, ki naj se med seboj podpirajo v vojni in v miru, in da sprejme za društveni znak rdeč križ na belem polju.

Tako je postala Ženeva zibelka Rdečega križa in takrat ustanovljeni »Mednarodni komité« v Ženevi je postal skupno žarišče vseh narodnih društev Rdečega križa. Organizacija se je hitro razširila. Že l. 1864. je bilo v Rdečem križu organiziranih 12 držav, ki so dne 22. avgusta 1864. podpisale mednarodno pogodbo, t. zv. ženevsko konvencijo. Glavne določbe te konvencije so: 1. Vojskujoče se države proglasé nevtralnost za vse ambulantne (bolniške in ranjenske transporte) in za vse bolnice. 2. Bolničarsko osebje, poklicno in prostovoljno, prebivalstvo, ki vrši samaritansko pomoč, in ranjenci sami uživajo popolno nevtralnost. 3. Vse osebe in ustanove, stavljene pod nevtralnost, nosijo društveni znak: rdeči križ na belem polju. 4. Vse naprave in material Rdečega križa so pod zakonsko zaščito in so označene z rdečim križem. 5. Ranjenci in bolniki se sprejemajo v nego, najsi pripadajo katerikoli narodnosti.

Srbski Rdeči križ se je ustanovil dne 6. februarja 1876., avstrijski l. 1880. V slovenskih pokrajinah je v predvojni in vojni dobi delovalo avstrijsko društvo Rdečega križa, V prevratni dobi 1919. se je ta organizacija preosnovala v »Slovenski Rdeči križ«, čigar predsednik je bil bivši ljubljanski župan Peter Grasselli, tajnik pa dr. Viljem Krejči. Čim se je izvršilo državno ujedinenje in se je leta 1921. osnoval »Rdeči križ kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev«, se je Slovenski Rdeči križ, kakor naravno, priklopil edinstveni državni organizaciji in mu je pripadel

ves okoliš dravske divizijske komande. Tedaj se je ustanovil Ljubljanski oblastni odbor Rdečega križa; njega predsednik od početka je dr. Viljem Krejči, odvetnik v Ljubljani. Danes je v Rdečem križu združenih 51 držav z nad 35 milijoni članov. Srbski Rdeči križ se je l. 1921. preimenoval v društvo Rdečega križa kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev; l. 1925. so se odobrila nova pravila. Po preimenovanju naše države se zove »Rdeči križ kraljevine Jugoslavije« ter združuje nad 50.000 rednih in podpornih članov.

Dunantova zamisel je doživela splošno priznanje. Iz krvi, prelite na solferinskem bojišču, je vzniknila svetovna organizacija Rdečega križa, ki je ublažila mržnjo med vojskujočimi se narodi in s svojim dobrodelnim delovanjem v vseh vojnah od prusko-avstrijske l. 1866. do svetovne vojne (1914.—1918.) bila v pomoč in rešitev milijonom ranjenih in bolnih vojakov.

II.

Rdeči križ v mirovni dobi.

Svetovna vojna se je končala s premirjem v novembru 1918. Vojna doba je prenehala, a za njo je nastopila doba povojne bede, doba gladovanja, bolezni in kuge, doba elementarnih nesreč. Prisiljena po globoko segajočih posledicah vojnega meteža je večina držav, bodisi da so ostale zmagovalke v svetovni vojni in se teritorialno povečale, bodisi da so jih mirovne pogodbe znatno okrnile in jim naložile težka materialna bremena, morala svoje gospodarsko in socialno življenje bistveno premeniti in ga prilagoditi težkim pri-

likam povojne dobe. Ostalo je na stotisoče invalidov, ki jim je bilo treba ublažiti njih zdravstveno stanje, nuditi jim nove pridobitne možnosti in popraviti telesne nakaze s tehničnimi napravami (protezami). Ostalo je na stotisoče vojnih ujetnikov in internirancev v Evropi, Aziji in Afriki; tem je bilo treba omogočiti povratek v domovino. Kako nujno potrebna je bila po vojni zaščita dece! More li država sama vse storiti, kar je potrebno za obnovo in izboljšanje zdravstvenega in socialnega stanja? Brez sodelovanja humanitarnih organizacij ji to ne more uspeti. In če se je R d e č i k r i ž s svojim dobrotvornim delovanjem izkazal že v vojni dobi ne samo na bojiščih, temveč tudi v zaledju med civilnim prebivalstvom kot prekoristna ustanova, ali ne bo tem izdatneje in uspešneje deloval v m i r u na vseh poljih človeške karitativnosti? Bilo bi veliko zlo, če bi bil takoj po vojni demobiliziral in svojo belo-rdečo zastavo zvil. Zato je predsednik najmočnejše organizacije, ameriškega Rdečega križa, Henrik D a v i s o n, zaklical v svet: »Ne demobilizirati! R d e č i k r i ž je s svojo po vsem svetu razčlenjeno organizacijo, s svojo vzorno delovno metodo in spričo požrtvovalnosti svojih članov edini sposoben in poklican, da obnovi zdravstveno in nravno stanje človeške družbe. Treba mu je dati že v miru novo obliko dobrodelnega udejstvovanja, ki naj izvira iz zavesti medsebojne solidarnosti narodov in držav. Zato mora R d e č i k r i ž že v miru svojo organizacijo ojačiti v korist in srečo človeštva.«

Na pobudo ameriškega Rdečega križa se je dne 1. februarja 1919. sestal v Parizu komité petih zmagovalnih držav: Anglije, Francije, Ita-

lije, Japonske in Združenih držav američanskih, z namenom, da osnuje nov delovni načrt Rdečega križa, njegov mirovni program. Nato se je v Parizu dne 5. maja 1919. osnovala Liga društev Rdečega križa, h kateri je do leta 1924. pristopilo 51 narodnih organizacij Rdečega križa. Ta liga si je zastavila naslednje naloge: 1. da v vsaki državi podpira ustanove in delovanje Rdečega križa, ki mu bodi namen, da izboljšuje zdravstvene prilike v narodu in da lajša bedo na vsem svetu tudi v mirovni dobi; 2. da pospešuje napredek človeštva z uporabo znanstvenih in tehničnih iznajdb; 3. da uravnava dano pomoč v velikih uimih; 4. da pripravlja bolničarsko (samaritansko) osebje, in 5. da s pomočjo organizacij Podmladka Rdečega križa vzgaja svet že od mlada v duhu idej Rdečega križa.

Naravno, da je tudi naš jugoslavenski Rdeči križ pristopil k Ligi društev Rdečega križa. Saj je prav naša država, ustanovljena po tolikih naporih in žrtvah, potrebna duhovne in fizične obnove v smislu smotrov mirnodobnega Rdečega križa. Pomembne so besede dr. Hranislava M. J o k s i m o v i č a, odličnega beograjskega filantropa: »Naši državi je potreben mir, dolgotrajen mir. Dovolj ima posla, da si uredi svoje notranje razmere, da spravi v sklad želje in delo vseh svojih državljanov, da strne poedine dele v solidno državno individualnost. Povsod je treba smotrnega delovanja: v prosvetnem, gospodarskem in zdravstvenem pogledu. Dela dovolj, a da se more uspešno vršiti, je treba državljanom miru, država mora živeti v miru in prijateljstvu z vsemi sosedi. Naš Rdeči križ je iskren prijatelj miru v duši in v besedi, v mislih in v dejanju. K temu ga sili

potreba države, na to ga pozivlje ideja Rdečega križa, ki je najizrazitejši predstavnik miru in pravice med ljudmi in med narodi.«

III.

Mirovne naloge Rdečega križa.

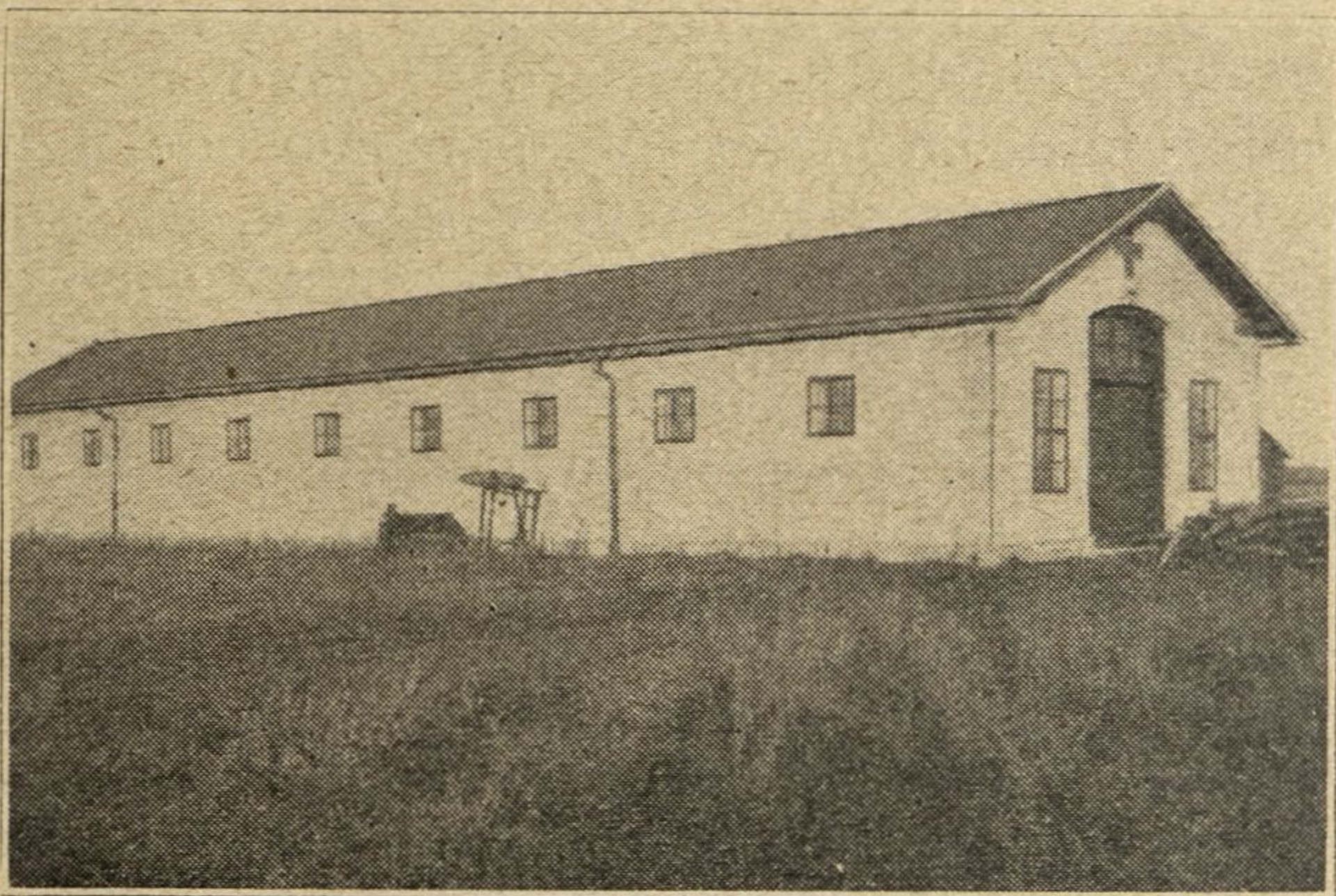
Po zvršetku svetovne vojne je postal R d e č i k r i ž vsestranska humanitarna ustanova, ki se s svojo idejno in materialno pomočjo udejstvuje povsod, kjer se pojavi ljudska beda in kjer človekoljubna solidarnost zahteva, da se nesrečnikom dejansko pomaga.

Kake naloge si je nadel R d e č i k r i ž za mirovne čase? Da samostojno in tudi s sodelovanjem državnih oblasti ter dobrodelnih ustanov in društev podpira invalide, vojne sirote in bolnike; da sodeluje v borbi proti nalezljivim in kužnim boleznim; da deluje za izboljšanje ljudskega zdravja s poukom o higieni, negovanju dece in bolnikov; da prireja samaritanske tečaje za vzgojo bolničarjev in strežnikov (moških in ženskih); da izkazuje prvo pomoč v primeru velikih elementarnih nesreč, kakor so poplave, potresi, lakota, epidemije, i. dr.; da ima že v miru pripravljena vsa sredstva, ki so potrebna za izvrševanje humanitarnih nalog v miru in v vojni in da pospešuje snovanje organizacij Podmladka Rdečega križa.*

Last oblastnega odbora je materialno skladišče na Ljubljanskem polju. To skladišče vsebuje bogato zalogo raznega sanitetnega materiala, ki ga

* Glede ostalih nalog Rdečega križa glej društvena pravila, čl. 3.

ob izbruhu nalezljivih bolezní, ob elementarnih nezgodah in ob drugih nujnih prilikah daje prizadetemu prebivalstvu na razpolago. Posteljnake s potrebno posteljnino dajemo na posodo tudi ferijalnim kolonijam. Oblastni odbor poseduje veliko Döckerjevo barako z vso potrebno opremo, ki se da v najkrajšem času postaviti, kjer se pojavi potreba nujne pomoči. Dalje imamo zasilno

**Skladišče Rdečega križa na Ljubljanskem polju:
stavba zunaj.**

kuhinjo, v kateri se lahko kuha za 36 oseb. Zaloga se obnavlja in popolnjuje iz prispevkov, ki jih dobiva oblastni odbor od krajevnih odborov. Iz tega lahko vsak razvidi, da se prispevki res smotrno izrabljajo, tako da služi nabavljeni material vseobči koristi. Pred kratkim si je oblastni odbor nabavil moderen bolniški šator, v katerem se da postaviti 30, v sili do 40 postelj. Šator, dolg 16, širok 13 m, s srednjo višino 4.20 m, obstoji iz moč-

nih platnenih pól, ima 6 lin in 2 odprtini za ventilacijo.*

Nedavno si je Rdeči križ nadel še skrb za obrambo civilnega prebivalstva pred kemijsko vojno. Zakaj če pride kedaj zopet do vojne, bo treba ščititi tudi civilno prebivalstvo v zaledju, zlasti v večjih mestih in industrijskih krajih, kjer bo izpostavljeno strahotnim učinkom strupenih

**Skladišče Rdečega križa na Ljubljanskem polju:
notranja oprema.**

plinov, s katerimi bo sovražnik skušal tudi ne-
borečemu se prebivalstvu škoditi. Zato smatra
Rdeči križ za potrebno, da opozori prebivalstvo
na pretečo nevarnost in ga pouči, kako naj se v
primeru zračnih napadov zavaruje proti zlim učin-
kom strupenih plinov.

* Šator stane z vso vnanjo opremo okoli 50.000 Din. Do-
bavila ga je dunajska tvrdka M. J. Elsinger & sin. (Gl. str. 27.)

Delokrog, v katerem se more Rdeči križ koristno in uspešno udejstvovati, je torej jako obširen. Treba mu je le, da prodre ideja humanitarnosti in solidarnosti človeške družbe v vse sloje našega naroda. To se da doseči z dobro urejeno in vzorno delujočo organizacijo.

Po društvenih pravilih, čl. 5., more biti član Rdečega križa vsaka oseba, ki uživa državljanske pravice. Kdor si je pridobil izrednih zaslug za Rdeči križ, tega proglasi glavna letna skupščina na predlog glavnega odbora v Beogradu za častnega člana. Kdor podeli ali zapusti v namene Rdečega križa vsaj 50.000.— Din, postane njegov veliki dobrotnik; kdor da vsaj 10.000 Din, postane dobrotnik; kdor plača enkrat za vselej vsaj 500 Din, je stalni član. Pretežno večino članstva tvorijo redni člani, t. j. tisti, ki prispevajo letno po 30 Din članarine, in pomožni člani, ki prispevajo letno po 6 Din. Razen tega naj bi bil vsak redni član obenem naročnik društvenega glasila »Glasnik Rdečega križa«, za kar je treba plačati 10 Din letne naročnine.

Članarina, darila in volila, dohodki društvenih prireditelj itd. tvorijo gmotno osnovo za delovanje Rdečega križa. Ne manj potrebno pa je tudi idejno sodelovanje vseh društvenikov v krajevnih edinicah. Čim več in čim agilnejše krajevne odbore ima društvo, tem lepših uspehov more pričakovati.

Kako se ustanovi krajevni odbor Rdečega križa?

Pripravljalno delo započne ena ali več uglednih oseb, ki uživajo v kraju splošno zaupanje. Pri nabiranju članov je treba vpoštevati vse družabne sloje tistega kraja brez ozira na njih stanovsko, narodno in politično pripadnost. V Rdeči

križ sodijo kakor zdravniki, duhovniki, uradniki in učitelji, tako tudi hišni posestniki, trgovci, obrtniki, podjetniki in vršilci svobodnih poklicev, meščani, tržani in kmetje, tvorničarji in delavci. Važno in potrebno je sodelovanje ženstva. Čim se priglasijo vsaj 20 rednih članov, se prijavi to oblastnemu odboru, ki skliče nato ustanovni občni zbor in odpošlje po možnosti nanj svojega delegata. Na tem občnem zboru izvolijo redni člani izmed sebe predsednika, upravni odbor (najmanj 6 članov) in nadzorni odbor (najmanj 3 člane). Upravni odbor izvoli na svoji prvi seji izmed sebe prvega in drugega podpredsednika, tajnika, blagajnika in skladiščnika.

Ustanovni občni zbor kakor tudi sestava krajevnega odbora se mora v smislu društvenih pravil prijaviti pristojni politični oblasti (sreskemu načelniku).

Naravno, da je prva naloga krajevnega odbora pridobiti čim več članstva. Od nabrane članarine pritiče v smislu društvenih pravil (čl. 17.) 25 % oblastnemu in 25 % glavnemu odboru, kar se oboje (torej 50 %) nakaže oblastnemu odboru, ki odpošlje nato 25 % glavnemu odboru v Beograd. Krajevnemu odboru pa ostane 50 %, t. j. polovica prispevkov vseh rednih in pomožnih članov.

Krajevnemu odboru pa ne sme biti edini posel le pobiranje članarine niti njegov edini dohodek tistih 50 % nabrane članarine.

Vse nadaljnje društveno delo je treba uravnati po krajevnih razmerah in potrebah. Ker so prireditve Rdečega križa proste davčnih pristojbin, se bo vsak delavni odbor poslužil te ugodnosti, da bo nudil svojim članom in širši javnosti primerno zabavo in razvedrilo in si s tem odprl

nove vire svojih dohodkov. Koliko koristnega in poučnega razvedrila nudijo poljudna predavanja, gledališke predstave, koncerti, narodne proslave, tombole, skioptične in kinematografske uprizoritve! Od čistega prihoda takih prireditev Rdeči križ ne plača nikakih davščin, samo da niso združene s plesom.

Krajevni odbor si svoje dohodke lahko pomnoži z izdajo in prodajo razglednic lastne založbe, s prodajo izdelkov domače obrti v korist Rdečemu križu, z zbiranjem prostovoljnih prispevkov v društvene nabiralnike. Krajevni odbor sme prirediti tudi svoj »dan Rdečega križa«, čigar celokupni donos pripada njemu, dočim pritiče ves prihod obeh po društvenih pravilih (čl. 21.) določenih dni Rdečega križa, t. j. zimskega, dne 6. februarja, in poletnega, dne 8. junija, glavnemu odboru.

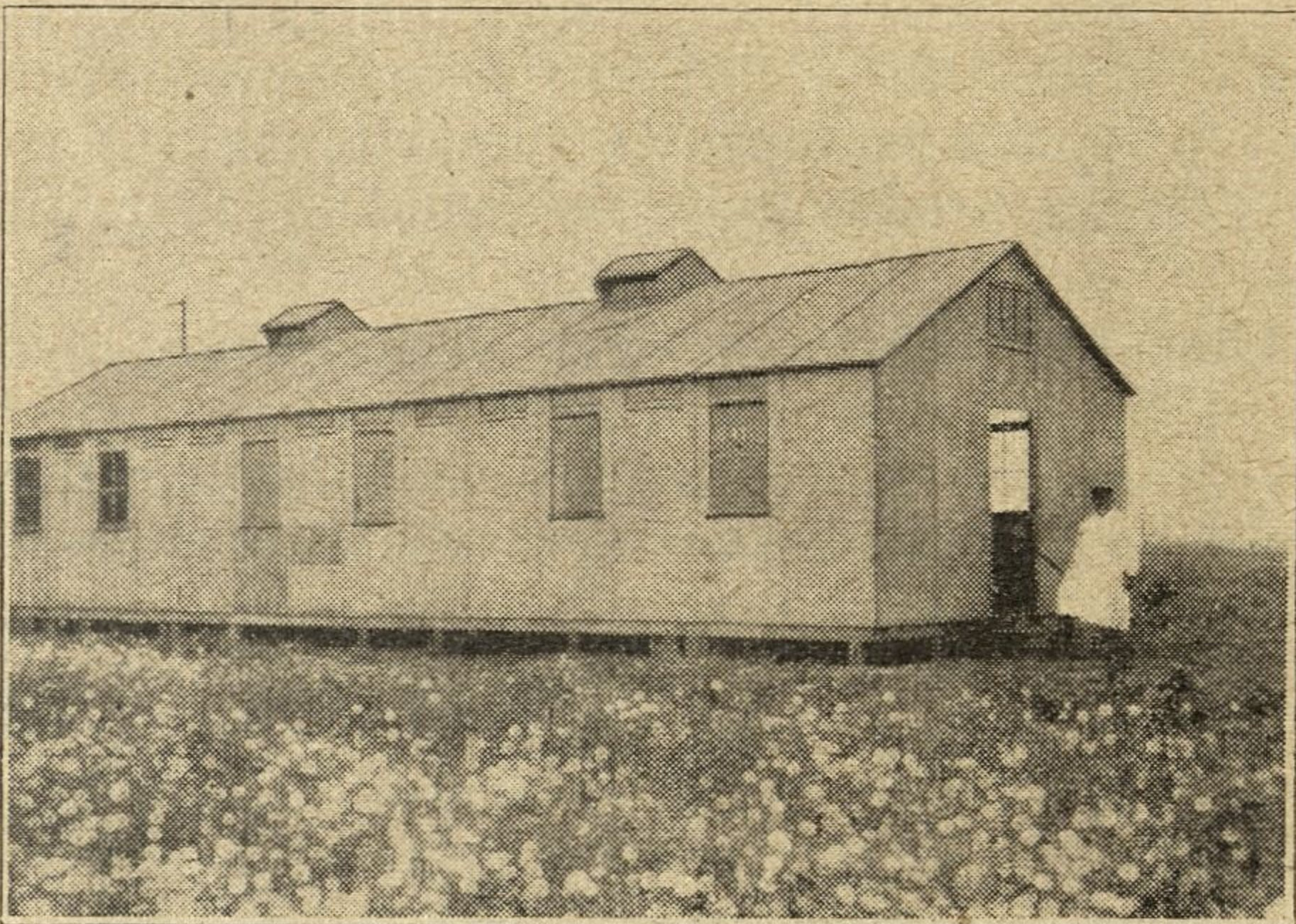
Krajevni odbor, ki šteje, recimo, 50 rednih članov, utegne s smotrnim delovanjem doseči v enem letu te-le dohodke za svojo blagajno:

1. Od članarine (Din 1500.—) 50 %	Din	750.—
2. Poletna prireditev (koncert, ljudska veselica, tombola i. sl.)	„	500.—
3. Zimska prireditev (gled. predstava, koncert i. sl.)	„	500.—
4. Drugi dohodki (darila, skupiček za društveno blago itd.)	„	500.—

Skupaj . Din 2250.—

S tem zneskom razpolaga edino krajevni odbor in ga more uporabiti za potrebe lastnega okoliša, za prvo pomoč in podpore v denarju ali blagu siromakom, revni deci, ponesrečencem, pogorelcem itd.

Primerno krajevnim razmeram se da delokrog Rdečega križa še bistveno razširiti in razčleniti. Ker ima Rdeči križ v svojem programu tudi zdravstveno propagando, naj bi v krajih, kjer ni bolnic, osnoval s sodelovanjem občinske uprave zasilne bolnice in hiralnice. Tako n. pr. vzdržuje svojo lastno bolnico krajevni odbor Rdečega križa v Konjicah, kjer se leči vsako

Zložljiva Döckerjeva baraka, last Ljubljanskega oblastnega odbora Rdečega križa.

leto nad 100 bolnikov. V mestih in industrijskih krajih, kjer mora šolska mladina pogrešati zdravega zraka, naj bi krajevni odbori Rdečega križa s sodelovanjem poklicanih krajevnih činiteljev prirejali počitniške kolonije ali v planinskem okolišu (na Gorenjskem, v Savinjski dolini) ali v našem Primorju. Počitniške kolonije so priredili doslej krajevni odbori v Ljubljani, Trzinu in Trbovljah.

Splošno higiensko izobrazbo in pripravljenost v dajanju prve pomoči v nezgodah in boleznih naj bi v vsakem večjem kraju po pravilniku, ki ga je izdal glavni odbor, nudili samaritanski tečaji. Samaritanski tečaji Rdečega križa so bili doslej: v Ljubljani (trije), Trbovljah in Celju. Njih vodstvo prevzame zdravnik, ki ali sam ali s sodelovanjem poklicnih tovarišev in drugih predavateljev izvežba udeležence (člane gasilnih in reševalnih društev, tvorniške delavce itd.) v dajanju prve pomoči. Glavni odbor prispeva za upravo samaritanskih tečajev 1000 Din za predavatelje in 300 Din za tajniške posle.

Umestna naprava pri vsakem krajevnem odboru bi bila preprosta reševalna postaja (v društvenem prostoru ali v občinskem domu) z malo hišno lekarno, ki vsebuje najpotrebnejše leke in zbirko raznih obvez. Také »hišne lekarne« ima stalno v zalogi oblastni odbor Podmladka Rdečega križa v Zagrebu. Agilni krajevni odbor v Guštanju si je nabavil svoj reševalni avto (za ceno okrog 100.000 Din) in snuje sedaj svoj »Dom Rdečega križa«.

Krajevni odbori si lahko ustanove fonde za posebne namene: n. pr. za podporo doječih mater, za nagrajanje mater, ki svojo deco vzorno negujejo, za podporo sirot in revežev, za nakup zdravstvenega materiala i. dr.

Kot primer za dejansko dobrotvornost Rdečega križa ob elementarnih nezgodah naj navedemo postavke, ki jih beleži Ljubljanski odbor iz leta 1. 1926. in 1927., ko so velike jesenske poplave v srezih Ljubljanska okolica, Logatec, Kranj, Litija, Laško in tudi v drugih krajih porušile domove in gospodarska poslopja ter uničile

dokaj obdelovane zemlje in nasadov. Takrat se je po poplavih prizadetemu prebivalstvu razdelilo nad 1,500.000 Din podpor v gotovini in blagu. Ta vsota se je nabrala nekaj iz prispevkov glavnega odbora v Beogradu, nekaj pa iz nabiralne akcije v obeh tedanjih oblastih, ljubljanski in mariborski; tudi ameriški rojaki so prispevali nad 100.000 Din. Glavni odbor v Beogradu je dalje naklonil znesek 2,000.000 Din za brezobrestna posojila prebivalcem, katerim je poplava porušila domove. Oblastni odbor je podelil iz tega fonda 107 posestnikom, posojila v zneskih od 4000 do 40.000 Din. Kjer so ležale pred tremi leti ruševine propadlih domov, stoje danes lične manjše ali večje zidane hiše, zgrajene s podporo Rdečega križa. Da se je težko prizadetim posestnikom olajšala nabava potrebnega cementa, je oblastni odbor izposloval nakup cementa po produkcijski ceni, pri upravi državnih železnic pa brezplačen prevoz za 500 vagonov splitskega cementa.

V hudi zimi l. 1929. je oblastni odbor razdelil med gladujoče nad 100.000 Din podpor v gotovini in blagu. Glavni odbor je bil v ta namen nakazal 90.000 Din.

Izdatne podpore, ki nam jih je nakazal v primerih večjih nezgod in uim glavni odbor Rdečega križa v Beogradu, pričajo, da tudi prispevki, ki jih odpošiljamo Glavnemu odboru, služijo v vseobčo korist vseh pokrajin v državi in da smo prav v Sloveniji v dobi poplavnih katastrof in ob akciji za gladujoče prejeli od Glavnega odbora visoke denarne podpore, ki daleč presegajo zneske, ki smo jih sami poslali Glavnemu odboru na rednih prispevkih.

Ti primeri, ki omenjajo le večje podpore, dovolj glasno pričajo, kako R d e č i k r i ž umeva in vrši svoje humanitarno poslanstvo tudi v mirnih časih, in pobijajo domnevo širše javnosti, češ, da služi R d e č i k r i ž le vojnim svrham. Bog daj, da bi se Rdečemu križu ne bilo treba več udeleževati v vojni! Saj mu beda in trpljenje človeštva v povojni dobi nalaga preobilo poslov, če hoče svojo vzvišeno nalogo uspešno in vsestransko izdatno vršiti. Zato pa je nujna potreba, da se združijo v Rdečem križu vsi pošteno misleči ljudje. »Biti član Rdečega križa ne pomeni samo: plačevati svoj letni prispevek v denarju. To je kaj malo v primeri z velikimi mirovnimi nalogami, ki jih mora imeti pred očmi vsak zavedni član naše organizacije. Član Rdečega križa se mora zavedati tega, kar znači polnovrednega človeka: imeti mora ne samo dobrotljivo srce in radodarno roko, da rad pomaga bratu v bedi in nesreči, temveč treba je tudi, da je zaveden, vztrajen in neomajen nosilec človečnosti in glasnik ideje o boljšem človeku, ki se mora dvigniti iznad nižine sedanje dobe samopašnosti in sirove materialnosti.« To je osnovna ideja mirovnega Rdečega križa.*

Aktivno propagando za širjenje idej Rdečega križa vrši na priznanja vreden način dobroznani kvartet Matičarjev (gg. Skalar, Završan st., Završan ml. in Pelan), ki je priredil doslej že 25 pevskih koncertov po raznih mestih in trgih v okolišu Ljubljanskega oblastnega odbora.

K sklepu bodi omenjeno, da deluje poleg Rdečega križa še ustanova za mladino z ime-

* Prim. članek »Za večju vojsku Crvenog krsta« v Glasniku, 1929., zv. 11.—12.

nom »P o d m l a d e k R d e č e g a k r i ž a«. Tudi ta človekoljubna organizacija šolske mladine ima posebna pravila, nadalje poseben glavni odbor v Beogradu, po banovinah pa oblastne odbore in posebej še krajevne in šolske odbore. V tej organizaciji se vzgaja naraščaj, ki bo vsekdar zavzet za delo v pomoč bližnjemu.

IV.

Organizacija Rdečega križa kraljevine Jugoslavije.

Najvišji upravni organ Rdečega križa v naši državi je **G l a v n i o d b o r** s sedežem v Beogradu. Glavni odbor tvorijo: 1. predsednik Rdečega križa; v tekoči poslovni dobi: g. dr. **M a r k o L e k o**, emer. univerzitetni profesor;

2. predsedniki vseh oblastnih odborov, 14 po številu;

3. 24 članov z bivališčem v Beogradu.

Glavni odbor ima torej poleg predsednika 38 članov, voljenih za dobo treh let. (Gl. Pravila, čl. 11.)

Opravljanje tekočih poslov oskrbuje **i z v r š i l n i o d b o r**, kateremu načeluje predsednik. (Gl. Pravila, čl. 12.) Nadzorstvo društvenega poslovanja vrši **n a d z o r n i o d b o r**, obstoječ iz 11 članov. (Gl. Pravila, čl. 15.)

Redna glavna skupščina, na kateri se podaja poročilo o stanju in delovanju društva v poslovnem letu, se vrši vsako leto najkeseje meseca aprila v Beogradu ali v kakem drugem mestu, ki ga določi glavni odbor. Na glavno skupščino od-

pošlje vsak oblastni odbor poleg svojega predsednika delegate, sorazmerno številu članstva svoje oblasti. (Gl. Pravila, čl. 8.)

Administrativni in izvrševalni organi glavnega odbora so oblastni in krajevni odbori.

Teritorialni okoliš oblastnih odborov se vobče krije s teritorijem divizijskih komand. Oblastnih odborov Rdečega križa v Kraljevini je štirinajst: 1. Beograjski; 2. Ljubljanski; 3. Zagrebški; 4. Osiješki; 5. Novosadski; 6. Sarajevski; 7. Splitski; 8. Mostarski; 9. Cetinjski; 10. Užiški; 11. Niški; 12. Skopski; 13. Prištinski in 14. Bitoljski.

Redne letne skupščine oblastnih odborov se morajo vršiti vsako leto najkasneje do dne 1. marca. Vsak krajevni odbor odpošlje nanjo delegate v razmerju števila svojih članov. (Gl. Pravila, čl. 16.)

Ljubljanski oblastni odbor obsega ozemlje dravske banovine ter srez črnomaljski. V tekočem letu šteje 57 krajevnih odborov in 1 poverjeništvo. Redne letne skupščine krajevnih odborov se morajo opraviti najkasneje do dne 1. februarja. (Gl. Pravila, čl. 16., in Poslovnik, pogl. V.)

Člani Ljubljanskega oblastnega odbora, izvoljeni na redni skupščini dne 8. marca 1930., so:
predsednik: gospod dr. Krejči Viljem, odvetnik v Ljubljani;

odborniki(ice): gospa dr. Tavčarjeva Franja, dvorna dama; gospa inž. Sernečeva Ela, soproga banova, in gg.: dr. Fettich Oton, odvetnik, predsednik Ljubljanskega krajevnega odbora Rdečega križa; Hočevar Makso, ravnatelj I. deške meščanske šole; Lužar Fortunat,

banovinski šolski nadzornik, predsednik Oblastnega odbora Podmladka Rdečega križa; dr. Mayer Ernest, sanit. inspektor; Mešek Josip, knjigov. Mestne hranilnice, blagajnik; dr. Rus Mavricij, zdravstveni nadsvetnik in mestni fizik; mr. Sušnik Rihard, lekarnar; Wester Josip, prosvetni inspektor v p., podpredsednik. — Poslovni tajnik: Malnarič Ivan, mestni učitelj v p.; skladiščnik: Jagodic Anton.

Nadzorni odbor tvorijo gg.: dr. Bohinjec Jože, ravnatelj OUZD; dr. Černe Fran, ravnatelj Mestne hranilnice; Jeran Fran, profesor državne realke; dr. Mis Franta, mestni zdravnik; Pretnar Fran, višji knjigovodja Mestne hranilnice; Skalar Josip, višji rač. svetnik v p. — vsi v Ljubljani, in Kotnik Rajko, rudniški uradnik v Guštanju.

Krajevni odbori Rdečega križa v okolišu Ljubljanskega oblastnega odbora.

(V abecednem redu. Podatki navajajo: kraj, ime, t. č. predsednika, število rednih članov, v oklepaju število pomožnih članov v začetku leta 1930.)

1. **Beltinci:** g. dr. K o l a r š Franc, okrožni zdravnik; 43 (2).
2. **Bled:** g. G r a d n i k Rajko, šolski upravitelj; 48 (3).
3. **Brežice:** g. dr. H u d e l i s t Vinko, okrožni zdravnik; 68 (0).
4. **Celje:** g. D r u k a r Avgust, notar; 20 stalnih, 99 (85).
5. **Črna:** g. dr. R a m š a k Adolf, zdravnik brat. skladnice; 29 (38).
6. **Črnomelj:** g. K r i s p e r Fran, notar; 55 (0).
7. **Dobrna:** g. J a n k o v i ć Alojzij, upravitelj kopaljšča; 27 (26).
8. **Dobrovnik:** g. dr. K o l i n Ignacij, okrožni zdravnik; 34 (10).
9. **Dolnja Lendava:** g. dr. F a r č n i k Anton, sreski načelnik; 33 (17).
10. **Gornji grad:** g. K o š e n i n a Fran, notar; 41 (0).
11. **Guštanj:** g. dr. E r r a t h Boštjan, okrožni zdravnik; 3 stalni, 40 (6).
12. **Jesenice:** g. dr. K o g o j Fran, okrožni zdravnik; 41 (0).
13. **Kamnik:** g. dr. O g r i n Fran, sreski načelnik; 47 (54).

14. **Kočevje:** g. L o g e r Friderik, sreski načelnik; 23 (100).

15. **Konjice:** g. T r s t e n j a k Karel, sreski načelnik.

16. **Kostanjevica:** g. inž. K o s j e k Rado, šumski nadsvetnik; 51 (0).

17. **Kranj:** g. Ž n i d a r č i č Josip, sreski načelnik; 2 stalna, 60 (118).

18. **Krčevina:** g. C v e t k o Fran, šolski upravitelj; 25 (9).

19. **Krško:** g. V a n i č Janko, šolski upravitelj; 45 (10).

20. **Lajteršperk:** g. M u r a v s Rupert, posestnik; 40 (0).

21. **Laško:** g. dr. L o v š i n Ivan, okrožni zdravnik.

22. **Litija:** g. P o d b o j Fran, sreski načelnik; 21 (63).

23. **Ljubljana:** g. dr. F e t t i c h Oton, odvetnik; 9 stalnih, 707 (29).

24. **Ljutomer:** g. dr. S t o j a n Ivan, notar; 48 (0).

25. **Logatec:** g. dr. P a p e ž Milan, sreski san. referent; 27 (0).

26. **Maribor:** g. dr. J a n k o v i č Franc, kaznilniški zdravnik in minister n. r.; 44 (9).

27. **Marenberg:** g. L e š n i k Mirko, šolski upravitelj; 100 (9).

28. **Mokronog:** g. dr. Š k u l j Stane, okrožni zdravnik; 31 (0).

29. **Mozirje:** g. dr. L e s n i k a Roman, okrožni zdravnik; 28 (0).

30. **Murska Sobota:** g. L i p o v š e k Gašper, sreski načelnik; 10 (0).

31. **Novo mesto:** g. K a k l Matej, sreski načelnik; 2 stalna, 63 (5).

32. **Ormož:** g. V e s e l i č Ivan, župan.

33. **Pobrežje:** g. V o l k Matija, poročnik v pok.; 30 (3).
34. **Polhov gradec:** ga. G r a š i č Marija, posestnica; 38 (0).
35. **Ptuj:** g. dr. V a v p o t i č Peter, sreski načelnik; 84 (30).
36. **Radeče:** g. P o ž a r Vladimir, šolski upravitelj; 25 (1).
37. **Radgona, Zg.:** g. dr. B r e z n i k Franc, okrožni zdravnik; 20 (0).
38. **Radovljica:** g. dr. S l i v n i k Anton, sreski san. referent; 110 (3).
39. **Rajhenburg:** g. F e r l u g a Ferdinand, šolski upravitelj; 22 (0).
40. **Ribnica na Dolenjskem:** g. dr. G r o b e l n i k Ludvik, notar; 26 (0).
41. **Rogaška Slatina:** g. dr. S t e r n Fran, ravnatelj zdravilišča; 26 (12).
42. **Sevnica:** g. mag. A b r a m o v i č Anton, lekarinar; 26 (0).
43. **Slovenjgradec:** g. dr. P o h a r Maks, sreski sanitetni referent; 11 (0).
44. **Slov. Bistrica:** g. dr. J a g o d i c Simon, okrožni zdravnik; 58 (0).
45. **Sv. Lovrenc na Pohorju:** g. dr. P i r n a t Lojze, zas. zdravnik; 34 (0).
46. **Sv. Peter pod Sv. gorami:** g. dr. K u n e j Ferdo, okrožni zdravnik (poverjenik); 4 (11).
47. **Studenci:** g. A l t Aleksander, šolski upravitelj; 45 (9).
48. **Škofja Loka:** g. B l a z n i k Avgust, fotograf; 58 (0).
49. **Šmarje pri Jelšah:** g. dr. K a r t i n Heribert, sreski načelnik; 28 (50).
50. **Šoštanj:** g. P o t o č n i k Anton, sodni predstojnik; 35 (69).

51. **Trata v Poljanski dolini:** g. dr. Gregorčič Milan, okrožni zdravnik; 48 (28).

52. **Trbovlje:** g. Omerzu Karel, učitelj; 5 stalnih, 37 (269).

53. **Tržič:** g. dr. Pance Pavel, okrožni zdravnik; 3 stalni, 55 (53).

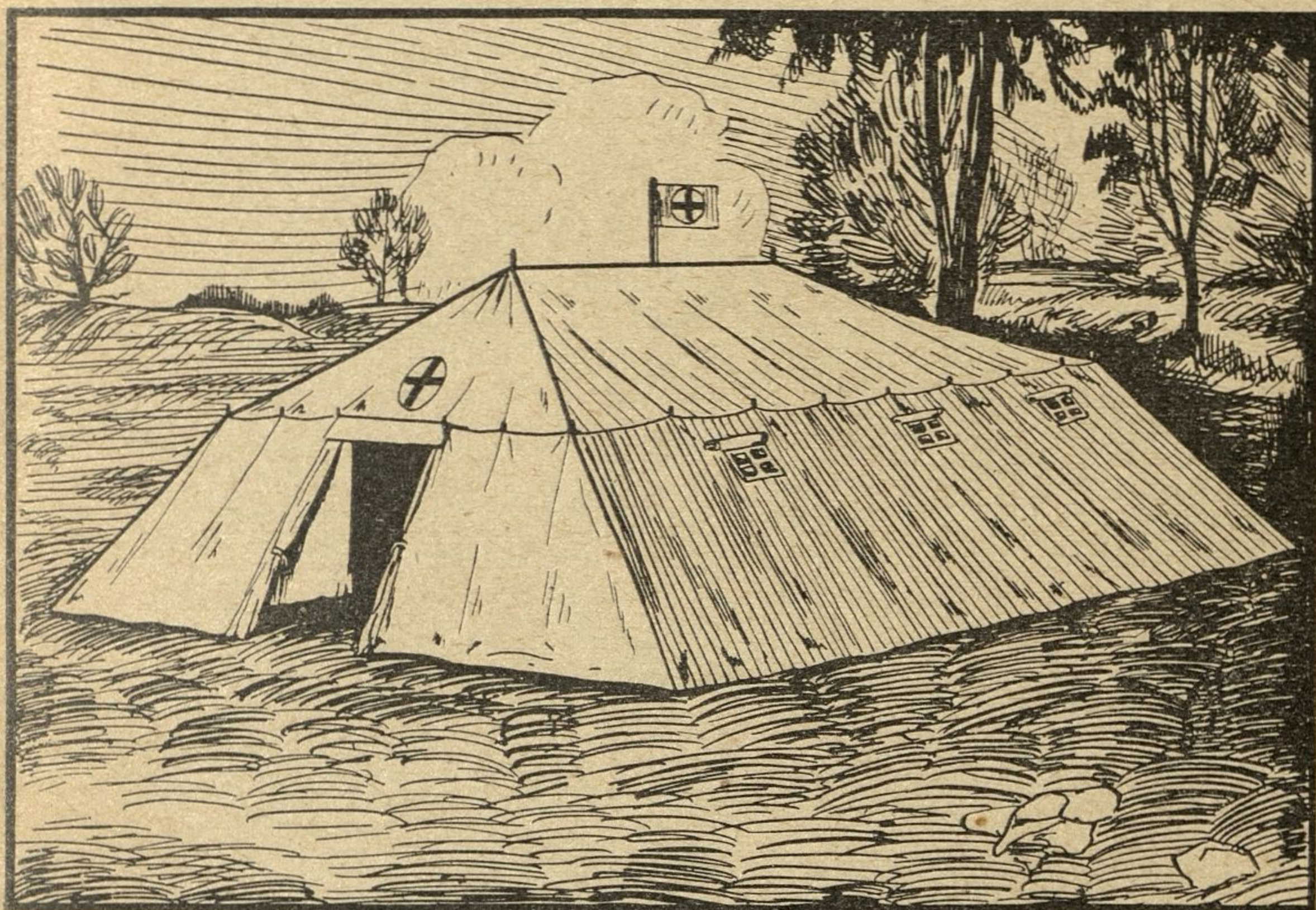
54. **Velenje:** g. Blatnik Simon, trgovec; 21 (0).

55. **Velike Lašče:** g. dr. Mihelič Maks, okrožni zdravnik; ?

56. **Vič:** g. Petrovčič Jurij, župan; 58 (0).

57. **Zagorje:** g. Pelko Matija, šolski upravitelj; 5 stalnih, 18 (19).

58. **Žiri:** g. Hribernik Edo, šolski upravitelj.

Bolniški šator.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000511852

Vsebina.

	Stran
I. Postanek in razvoj Rdečega križa	5
II. Rdeči križ v mirovni dobi	8
III. Mirovne naloge Rdečega križa	11
IV. Organizacija Rdečega križa kraljevine Jugoslavije	21
V. Krajevni odbori Rdečega križa v okolišu Ljubljanskega oblastnega odbora	24

